

LUND UNIVERSITY

Det har hänt sedan regeringen införde olika a-kasseavgifter

Kjellberg, Anders

Published in:
Dagens arena

2012

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kjellberg, A. (2012). Det har hänt sedan regeringen införde olika a-kasseavgifter. *Dagens arena*, 1-2.
<http://www.dagensarena.se/innehall/det-har-hant-sedan-regeringen-inforde-olika-a-kasseavgifter/>

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Intervju med Anders Kjellberg i *Dagens Arena* 5/7 2012.

Publicerat av redaktör Mikael Färnbo.

Länk: <http://www.dagensarena.se/innehall/det-har-hant-sedan-regeringen-inforde-olika-a-kasseavgifter/>

Det har hänt sedan regeringen införde olika a-kasseavgifter

av [Mikael Färnbo](#)

Historiskt medlemsras och högre avgifter för låginkomsttagare blev effekten av de olika a-kasseavgifterna. Nu ångrar sig Folkpartiet och Centern och vill slopa systemet. Men att det skulle bli så här visste de redan från början, enligt Sveriges främsta a-kasseexpert.

Folkpartiet och Centerpartiet vill nu slopa systemet med olika avgifter för olika a-kassor beroende på hur hög arbetslösheten är inom området. Systemet infördes av alliansregeringen år 2007.

Tanken var att hög arbetslöshet – och därmed hög avgift – skulle driva tillbaka fackens lönekrav. Jan Björklund konstaterade dock på en presskonferens i Almedalen under torsdagen att den effekten har uteblivit.

Dagens Arena lät Sveriges främsta a-kasseexpert, sociologiprofessor Anders Kjellberg vid Lunds universitet, ge sin syn på frågan.

Vad blev konsekvensen av de höjda och differentierade avgifter som infördes av alliansregeringen 2007?

Anders Kjellbergs kommentar:

– Den enda tydliga effekten är medlemsraset hos fack och a-kassor. Under loppet av två år – 2007 och 2008 – minskade antalet fackmedlemmar med 235 000 personer. I genomsnitt förlorade fackförbunden åtta procent av medlemmarna.

– Störst var raset hos LO som under två år tappade elva procent av medlemmarna. TCO-facken minskade med nästan sju procent. Den totala organisationsgraden sjönk mellan 2006 och 2008 från 77 till 71 procent.

– Men ett ännu större medlemsras drabbade fackets a-kassor. Bara under 2007 förlorade de 344 000 medlemmar, vilket är nästan dubbelt så mycket som facken själva. Om man räknar samman den fristående Alfa-kassan och de fyra företagarkassorna tappade a-kassorna mellan september 2006 och september 2008 en halv miljon medlemmar.

– När regeringen skärpte avgiftsdifferentieringen från juli 2008 och den ekonomiska krisen strax därefter drabbade Sverige blev följden mycket stora avgiftsskillnader mellan olika grupper av anställda. Det berodde på att arbetslösheten bland arbetarna steg mycket mer än bland tjänstemännen. Ett år senare betalade IF Metall-medlemmen 384 kronor i månaden till

sin a-kassa, Unionen-medlemmen 214 kronor medan civilingenjören i samma företag kom undan med 90 kronor.

– Vid samma tidpunkt, i juli 2009, var avgiften för en hotellstäderska 430 kronor mot 90 kronor för hotellbranschens civilekonomer. Det blev ett allmänt mönster att de som tjänade minst tenderade få betala mest medan de högavlönade tvärtom hade de lägsta avgifterna.

– De ökade avgiftsskillnaderna mellan arbetare och tjänstemän avspeglade sig också i ökade skillnader mellan arbetares och tjänstemäns fackliga organisationsgrad. År 2006 var 77 procent av både arbetarna och tjänstemännen med i facket. I fjol var anslutningsgraden 73 procent bland tjänstemännen och endast 67 procent bland arbetarna.

Borde regeringen ha förstått att detta skulle bli effekten redan 2007?

Anders Kjellbergs kommentar:

– Ja, det borde man ha gjort. Och man gjorde det troligen också. Enligt en teoretisk modell utarbetad av nationalekonomerna Bertil Holmlund och Per Lundborg som presenterades under 1990-talet förväntades ökade avgifter till fackliga a-kassor resultera i minskad facklig anslutning. De menade att låga a-kasseavgifter var en av de avgörande faktorerna för den höga fackliga organisationsgraden i länder med statsunderstödda fackliga a-kassor som Sverige.

– I moderata partimotioner som drog upp riktlinjerna för a-kassans förändring hänvisades till denna forskning. Men av någon anledning nämndes ingenting om att ökade medlemsavgifter kunde påverka den fackliga anslutningen. Istället pekade man endast på att avgifter kopplade till arbetslösheten inom varje a-kassa förväntades dämpa fackens lönekrav.

– Men såväl utifrån sociologisk, psykologisk och nationalekonomisk forskning kunde man förvänta sig att en kraftig avgiftshöjning skulle resultera i att en hel del medlemmar skulle lämna facket. Det var inte heller svårt att förutse att betydligt fler av dem som trädde in på arbetsmarknaden skulle avstå från att gå med i facket. Av intervjuer med fackligt aktiva, vanliga medlemmar och icke-medlemmar framgick att många – särskilt i den unga generationen – vägrade nyttan av fackmedlemskapet mot kostnaden av att vara med i facket.

Jan Björklund menar att industriavtalet efter 2007 lett till att differentieringen inte påverkat lönebildningen och därmed inte fyller sitt syfte. Borde man inte ha kunnat förutse även detta?

Anders Kjellbergs kommentar:

– Jo, eftersom avtalsrörelserna sedan industriavtalet slöts 1997 kännetecknats av en hög grad av samordning. Jag tänker på främst på industrin där det sker en nära samverkan mellan både arbetsgivarna och mellan facken inom industrin.

– Därtill kommer samordningen inom Svenskt Näringsliv och inom LO och dessutom Medlingsinstitutets aktiviteter för att den norm som industrin sätter ska slå igenom på hela arbetsmarknaden. Om IF Metall, Unionen och Sveriges ingenjörer låtit de starkt varierande a-kasseavgifterna bestämma lönekraven hade det omöjliggjort ett närmare samarbete mellan dem. Då hade parterna inom industrin inte heller lyckats komma fram till något gemensamt ”märke” för arbetsmarknaden i övrigt.